

Naviku usvojimo i otpad odvojimo!

Iskorištavamo korisne sirovine, štitimo okoliš,
čuvamo i stvaramo zelena radna mjesta

Preuzimamo
EE otpad.

Zajedno
čuvamo
okoliš

Preuzimamo
otpadne baterije.

Zajedno
čuvamo
okoliš

POVRATNA
NAKNADA

501p

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO ZAŠTITE
OKOLIŠA I PRIRODE

FOND ZA ZAŠTITU OKOLIŠA I
ENERGETSKU UČINKOVITOST

Zajedno
čuvamo okoliš

**Mijenjajmo svoje navike!
Smanjujmo količinu otpada,
onaj koji nastane reciklirajmo
i omogućimo otvaranje novih
radnih mjesta!**

➤ **Čovjekova je dužnost**

pobrinuti se za otpad koji proizvede. Otpad odbačen u okoliš može onečistiti okoliš i tako narušiti kvalitetu života. Umjesto toga, otpad se može iskoristiti kao vrijedna sirovina.

➤ **Dosad se 85%** otpada bacalo na odlagališta. Takvim se ponašanjem u samo deset godina bacilo sirovina poput stakla, papira, plastike i metala vrijednih preko **5 milijardi kuna.**

➤ **Čist okoliš** naša je odgovornost i obaveza, ali i mogućnost za gospodarski razvoj!

Vrijeme je da prestanemo odlagati otpad i počnemo **gospodariti** otpadom!

- ▶ Dosad je u Hrvatskoj **85 %** proizvedenog otpada odlagano na odlagališta.
- ▶ Od 2005. do 2012. potrošeno je više od **2 milijarde kuna** za sanaciju odlagališta.
- ▶ Do 2018. potrebno je sanirati i zatvoriti više od **300 odlagališta** u Hrvatskoj. Izgradit će se **13 centara** za gospodarenje otpadom u kojima će se iz otpada izdvajati korisne sirovine.

- ▶ U Europskoj uniji u prosjeku se odlaže **37 %** otpada.
- ▶ Gospodarenje otpadom u Europskoj uniji stvara **2 milijuna radnih mjesta**, a vrijedno je **137 milijardi eura** (1,1 % BDP-a EU-a)

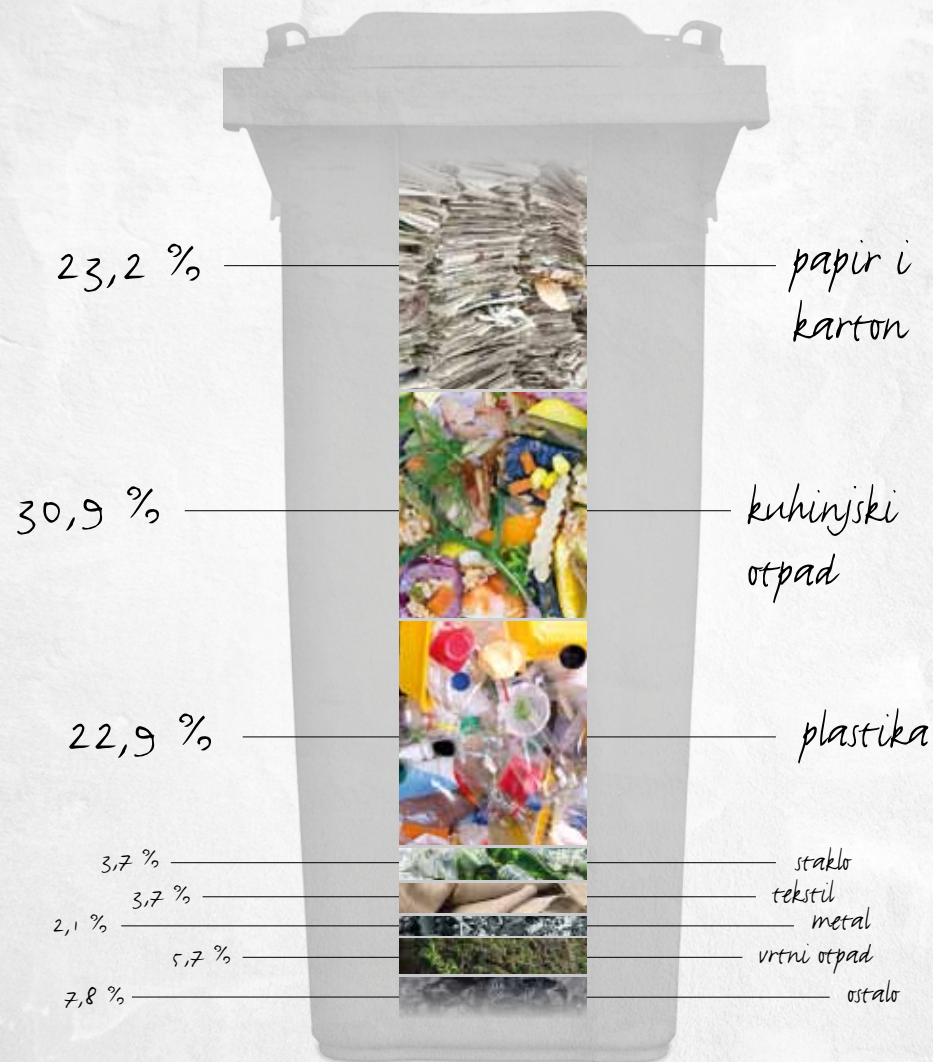
404 kg

▶ **prosjeak količine otpada koju svaki građanin proizvede u godinu dana**

54 kg

Što sve bacamo?

Izvor: HAOP

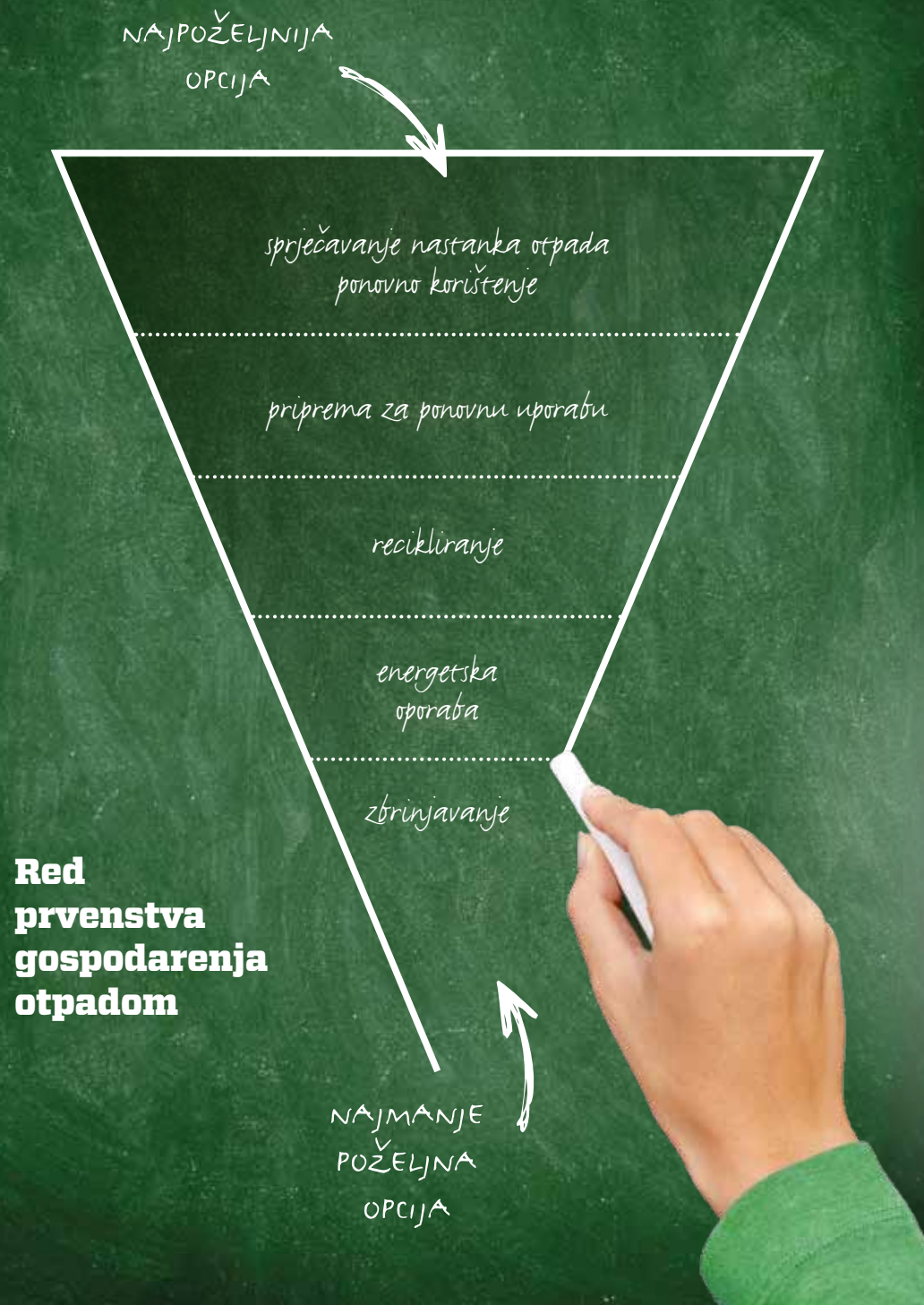

Komunalni otpad je otpad nastao u kućanstvu te otpad sličan njemu koji nastaje u gospodarstvu, ustanovama i uslužnim djelatnostima. U njega spada sve ono što odbacujemo tijekom svakodnevnih aktivnosti.

U zemlju su zbog neodgovornog ponašanja u zadnjih **10 godina** zakopane vrijedne sirovine (metal, staklo, papir i dr.) u vrijednosti **5 milijardi kuna**. To je vrijednost **160 škola** sa sportskom dvoranom. Želimo prestati odlagati i početi **gospodariti** otpadom!

Europa je kontinent najsiromašniji sirovinama koje su osnova za gospodarski razvoj. Zbog toga što su ograničene, sirovine su i skupe. Istovremeno, dostupne su u otpadu. Želimo ih i moramo ponovno iskoristiti te vratiti gospodarstvu.

Gospodarenjem otpadom smanjujemo troškove za sirovine, štedimo energiju, zdravije živimo i osiguravamo bolju budućnost svojoj djeci.

Sprječavanje nastanka otpada - najpoželjnije ponašanje u gospodarenju otpadom je spriječiti da on uopće nastane.

Važno je stvarati što manje otpada! Pri kupnji birajte proizvode u ekološki prihvatljivoj ambalaži - potaknite proizvođače da u dizajniranju ambalaže vode računa o okolišu.

Kako spriječiti nastanak otpada?

- ▶ Kupujte racionalno: birajte jedno veće pakiranje umjesto više manjih.
- ▶ Kupujte proizvode u rinfuzi umjesto u pojedinačnim pakiranjima.
- ▶ Koristite proizvode višekratno: poput plastičnih vrećica.
- ▶ Ne bacajte hranu: kupujte namirnice planski i u količini koja vam stvarno treba.

Ponovna upotreba drugi je najpoželjniji oblik postupanja s otpadom, odmah nakon sprječavanja nastanka otpada.

Prema podacima Europske komisije, **80 %** proizvoda koje kupimo iskoristimo samo jednom i bacimo. Ispravne proizvode radije donirajte ili im pronađite novu namjenu, a one neispravne pokušajte popraviti.

Kako ponovno upotrijebiti otpad?

- ▶ Kupujte proizvode u ambalaži koju možete ponovno iskoristiti - staklenka tako može postati spremnik za čuvanje namirnica, olovaka ili drugih sitnijih predmeta.
- ▶ U kupnju ponesite vlastitu platnenu torbu ili pletenu košaru, plastične vrećice za trgovinu koristite višekratno.
- ▶ Odjeću donirajte, prekorijite ili iskoristite kao krpe za čišćenje
- ▶ Knjige i igračke poklonite, a ne bacajte.
- ▶ Namještaj obnovite, pronađite mu novu namjenu ili ga donirajte.

Znate li da se jedna trećina hrane baci?
Preciznije planirajte kupnju, a višak hrane zamrznite ili iskoristite za pripremu novih jela.

Staklene boce koje vratimo proizvođači ponovno upotrebljavaju u proizvodnji nove ambalaže.

Recikliranje je pretvaranje sakupljenih proizvoda u materijale iz kojih će nastati novi proizvodi.

Kako reciklirati?

1. KORAK ► pripremite se za recikliranje

- Raspitajte se kako vaše komunalno poduzeće prikuplja odvojeno sakupljeni otpad i gdje se nalazi vama najbliže reciklažno dvorište.
- Pripremite posude u kojima ćete odvojeno sakupljati otpad u svom domu.
- Razgovarajte s ukućanima o važnosti odvajanja otpada i o tome što se sve može odvajati: papir, plastika, metal, staklo, tekstil, elektronika (EE otpad), baterije, lijekovi, glomazni otpad...

2. KORAK ► odvojite otpad i svaku vrstu odložite u za to predviđeni spremnik

- Važno je da se odvojeno sakupljeni otpad ne miješa sa komunalnim ili drugim vrstama otpada jer se tako smanjuju mogućnosti za recikliranje.

Ovako izgledaju kante i kontejneri u Rijeci!

Informirajte se kako izgledaju u vašem gradu ili općini!

Energetska oporaba je postupak u kojem se otpad koristi za dobivanje električne ili toplinske energije

Uz oporabu ne trošimo neobnovljive prirodne resurse, ne onečišćujemo okoliš i razvijamo gospodarstvo.

Oporabom smanjujemo emisiju stakleničkih plinova i ukupni utrošak energije.

U Europi postoji preko 450 postrojenja za energetska oporabu otpada koje kolokvijalno nazivamo spalionicama.

Simbol recikliranja: Mobiusova* petlja

Termin recikliranje nastao je iz riječi engleskog jezika (re + cycle) koje u prijevodu znače ponovno kruženje.

Iz jedne tone otpada može se proizvesti oko 400 kg goriva iz otpada! Ono se može iskoristiti kao gorivo u postrojenjima za proizvodnju električne i toplinske energije.

* August Ferdinand Mobius, njemački matematičar i astronom

Zašto reciklirati staklo?

Recikliranjem jedne staklene boce uštedjet ćemo energiju potrebnu žarulji od **60 W** da svijetli **4 sata**, računalu da radi **30 minuta**, a televizoru **20 minuta**.

Ako u proizvodnji koristimo stare staklene boce i posude, kilogram stakla proizvest ćemo s **20 litara** manje vode i **1,4 kW** manje električne energije, a emisija stakleničkih plinova bit će manja za **25 %!**

Recikliranje stakla štedimo prirodne sirovine! Upotrebom tone starog stakla uštedjeli smo **700 kg** pijeska, **200 kg** kalcita i **200 kg** sode te čak **30 tona** nafte!

Zaprimanje ambalaže u sustavu povratne naknade mora organizirati svaka trgovina koja prodaje pića, a čija je površina veća od **200m²**.

Staklo je vrijedan ambalažni materijal i njegova je primjena iznimno rasprostranjena u industriji hrane i pića.

Birajte staklenu ambalažu jer je:

- ▶ potpuno nepropusna i tako ne utječe svježinu proizvoda koji se njoj nalazi
- ▶ prirodna i nezapaljiva
- ▶ ne otapa se u vodi, a istovremeno je otporna na koroziju.

Kako reciklirati staklo?

POVRATNA NAKNADA
50_{1p}

Postupite sa staklom na pravi način:

- ▶ Staklenu ambalažu od pića veću od 0,2 litre s oznakom povratne naknade možete predati u trgovini i dobiti povratnu naknadu od 0,5 kn po boci.
- ▶ Staklenu ambalažu odložite u spremnik za staklo.
- ▶ Staklo predajte u reciklažno dvorište: staklenu ambalažu od pića, ostalu staklenu ambalažu, staklene predmete.

Papirnate naljepnice na ambalaži ne morate skidati.

Odstranite sve metalne poklopce ili čepove boca.

Staklenke i boce isperite vodom kako se ne bi stvorili neugodni mirisi.

Vaše komunalno poduzeće je dužno osigurati odvojeno sakupljanje stakla, raspitajte se gdje se nalaze spremnici.

Staklo se može beskonačno reciklirati i ponovno koristiti!

Zašto reciklirati papir?

U odnosu na običnu proizvodnju papira, recikliranje smanjuje zagađenje vode za **35 %** i zagađenje zraka za **74 %**.

List papira moguće je reciklirati četiri do šest puta prije nego što se potpuno raspadne.

Recikliranjem papira čuvamo šume!

Papir se izrađuje od mreža tankih vlakana iz biljaka, najviše od drveća, ali ga je moguće izraditi i od slame ili šećerne trske.

Kako reciklirati papir?

- 1.** U spremnike za papir odložite novinski i uredski papir, časopise, kataloge, letke, bilježnice te papirnatu i kartonsku ambalažu.
- 2.** Pri odlaganju starog papira i kartona iznimno je važno da u iste spremnike za papir ne ubacujete druge neodgovarajuće vrste otpada.
- 3.** Metalizirani i plastificirani papir ne ostavljajte u spremnicima jer se ne može reciklirati.

Usporedi i razmisli

ZA PROIZVODNJU 1 TONE PAPIRA POTREBNO JE:

- ▶ 24 stabla
- ▶ 200 000 litara vode
- ▶ 4600 kWh energije

ZA PROIZVODNJU 1 TONE RECIKLIRANOG PAPIRA POTREBNO JE:

- ▶ Niti jedno stablo
- ▶ 160 litara vode
- ▶ 2400 kWh energije

Postupite s papirom na pravi način:

- ▶ Odložite odvojeno sakupljeni papir u spremnik za papir.
- ▶ Odnosite odvojeno sakupljeni papir u reciklažno dvorište.

Vaše komunalno poduzeće je dužno osigurati odvojeno sakupljanje papira, raspitajte se gdje se nalaze spremnici.

Papir se industrijski proizvodi u Hrvatskoj od **1827.** godine. Papir u današnjem obliku nastao je u Kini oko **105.** godine i njegova je proizvodnja dugo bila strogo čuvana tajna.

Zašto reciklirati plastiku?

Recikliranjem plastike čuvamo i štitimo prirodne resurse (naftu, zemni plin) koji se upotrebljavaju u njezinoj proizvodnji te tako pomažemo očuvanju okoliša.

Recikliranjem PET ambalaže štedimo **84 %** energije potrebne za izradu te iste ambalaže iz sirovina.

Zaprimanje ambalaže u sustavu povratne naknade mora organizirati svaka trgovina koja prodaje pića, a čija je površina veća od **200m²**.

Korištenje otpadnom plastikom u svrhu dobivanja toplinske energije donosi značajne uštede.

Recikliranjem plastičnih boca nastaje sirovina koja se može koristiti za proizvodnju odjeće, vreća za spavanje, igraćaka i različitoga uredskog materijala.

Plastika je materijal koji se dobiva od nafte. Danas se upotrebljava u gotovo svim gospodarskim granama, pogotovo kao sirovina za proizvodnju ambalažnih i drugih proizvoda kojima se svakodnevno koristimo.

Kako reciklirati plastiku?

Vaše komunalno poduzeće je dužno osigurati odvojeno sakupljanje plastike, raspitajte se gdje se nalaze spremnici.

Za ambalažu od pića veću od 0,2 litre možete dobiti 0,5 kn povratne naknade.

Plastične vrećice koristite višekratno, a kada vam više ne trebaju odložite ih u spremnik za plastiku.

Ostale plastične predmete odnesite u reciklažno dvorište.

POVRATNA NAKNADA
50_{1p}

Postupite s plastikom na pravi način:

- ▶ Plastičnu ambalažu od pića veću od 0,2 litre s oznakom povratne naknade možete predati u trgovini i dobiti povratnu naknadu od 0,5 kn po boci - ne odnosi se na ambalažu od mliječnih proizvoda.
- ▶ Plastičnu ambalažu odložite u spremnik za plastiku.
- ▶ Plastikom predajte u reciklažno dvorište: plastičnu ambalažu od pića, ostalu plastičnu ambalažu (sredstva za čišćenje, šamponi i sl.), plastične igračke i duge predmete.

Plastiku je **1856.** izumio Britanac Alexander Parkes.

Zašto reciklirati metal?

Recikliranjem metala štedimo rudače kao vrijedne prirodne resurse, a smanjuje se i količina otpada na odlagalištima te se tako čuva okoliš.

Recikliranjem proizvoda od aluminija i čelika štedimo do **95 %** energije potrebne za proizvodnju novih proizvoda iz sirovina.

Aluminij i čelik recikliranjem ne gube svoja karakteristična svojstva. Bez obzira na to koliko se puta recikliraju, ostaju jaki i izdržljivi.

Recikliranjem limenke uštedi se energija potrebna za dva sata rada računala.

Zaprimanje ambalaže u sustavu povratne naknade mora organizirati svaka trgovina koja prodaje pića, a čija je površina veća od **200m²**.

Od **500** recikliranih limenki može se izraditi bicikl.

Metali se proizvode od rudača koje spadaju u neobnovljive izvore energije. U kućanstvima čelik i aluminij čine najveći dio metalnog otpada.

Kako reciklirati metal?

Vaše komunalno poduzeće je dužno osigurati odvojeno sakupljanje metala, raspitajte se gdje se nalaze spremnici.

Limenke od pića prije odlaganja operite i u njih stavite poklopac.

Konzerve isperite i poklopac ostavite unutra.

**POVRATNA
NAKNADA**

50_{1p}

Postupite s metalom na pravi način:

- ▶ Limenke od pića veće od 0,2 litre s oznakom povratne naknade možete predati u trgovini i dobiti povratnu naknadu od 0,5 kn po limenci.
- ▶ Metalnu ambalažu odložite u spremnik za metal.
- ▶ Metalnu ambalažu predajte u reciklažno dvorište.
- ▶ **Metalne proizvode možete predati trgovcu sekundarnim sirovinama i za to kao fizička osoba možete dobiti do 1.400 kuna u jednom mjesecu, ovisno o količini i vrsti metala.**

Čelik je jedan od najrecikliranih materijala na svijetu.

Aluminij je otkriven početkom 19. stoljeća, a tad je njegova cijena bila veća od cijene zlata. Dvije trećine ikad proizvedenog aluminija još uvijek su u uporabi. Potrebno je samo šest tjedana da bi se aluminijska limenka reciklirala i ponovno našla u trgovini kao ambalaža za novi proizvod.

Zašto reciklirati tekstil?

Ponovnim iskorištavanjem tekstila smanjuje se količina otpada na odlagalištima.

Ponovnom upotrebom tekstila štede se energija i voda te se smanjuje količina pesticida koji se primjenjuju u proizvodnji novih sirovina.

Stara odjeća može se upotrijebiti za izradu krpa za domaćinstvo, punjenja za madrace i slično.

90 % tekstilnog otpada može biti ponovno upotrijebljeno, oporabljeno i reciklirano.

Većina **tekstilnog otpada** potječe iz domaćinstava, no tekstilni se otpad pojavljuje i u procesima tvorničke proizvodnje vlakana i odjeće. Oboje imaju velik potencijal za ponovnu upotrebu ili recikliranje.

Recikliranje odjeće, obuće i ostalog tekstila jednostavnije je i dostupnije jer su spremnici za tekstil dostupni u trgovinama. Tekstilni otpad sada možete predati u svaku trgovinu veću od **400 m²** koja prodaje tekstil.

Kako reciklirati tekstil?

Tekstil možete odnijeti u humanitarne udruge ili udruge koje se bave prikupljanjem, prenamjenom i recikliranjem.

Ne odlažite u spremnik mokru i pljesnivu odjeću ili obuću.

Odjeću, obuću i druge tekstilne predmete odvojite od ostalih stvari za recikliranje i stavite u plastičnu vreću koju potom zatvorite.

Odložite tekstil u za to predviđene kontejnere na najbližem zelenom otoku ili predajte u reciklažno dvorište.

Godišnje u komunalnom otpadu bacimo **50.000 tona** tekstilnog otpada, odnosno **12 kg** po stanovniku.

Zašto reciklirati EE otpad?

EE uređaji mogu sadržavati i štetne tvari koje treba zbrinuti na pravilan način.

Preuzimamo EE otpad.

Zajedno čuvamo okoliš

Čelik iz uređaja je moguće reciklirati.

Novi telefoni sadrže plemenite metale kao što su zlato, bakar, srebro i platina te brojne materijale koji su rijetki, a mogu se iskoristiti i nakon što uređaj više ne radi.

Električni i elektronički (EE) otpad čine odbačena električna i elektronička oprema i uređaji ovisni o električnoj energiji. Pravilnim odlaganjem EE otpada čuvamo zdravlje te omogućavamo iskorištavanje plemenitih metala i plastike koji se u njima nalaze.

Kako reciklirati EE otpad?

1. Uređaje **manje od 25 cm** možete predati u svaku trgovinu s ovom oznakom bez obaveze kupnje.

2. Uređaje **veće od 25 cm** možete predati u trgovini prilikom kupnje drugog proizvoda.

3. Uređaje možete predati i u svakom **reciklažnom dvorištu**.

4. **Besplatan odvoz** EE otpada možete naručiti telefonom, putem SMS-a i e-pošte. Popis ovlaštenih sakupljača pronađite na www.fzoeu.hr

stare žarulje možete predati u svakoj trgovini koja prodaje žarulje.

EE uređaj možete predati i servisernu ako ga on nije u mogućnosti popraviti.

Svake se godine proizvede 50 milijuna tona elektronskog otpada. Recikliranjem jednog milijuna mobilnih telefona dobiva se 16 000 kg bakra, 350 kg srebra, 34 kg zlata i 15 kg paladija.

Zašto ne izbacivati otpad na javnoj površini?

Glomaznom otpadu nije mjesto na javnoj površini!

Otpad se tako nalazi u potpuno nekontroliranim uvjetima i može biti opasan za prolaznike, okoliš i promet

Velik dio glomaznog otpada može se reciklirati

Krupni ili glomazni otpad su svi predmeti koje je zbog veličine nemoguće prikupljati skupa s miješanim komunalnim otpadom.

Kako reciklirati glomazni otpad?

Vaše komunalno poduzeće mora osigurati odvoz glomaznog otpada – raspitajte se o rasporedu i mogućnostima odvoza u vašem mjestu.

Glomazni otpad možete osobno odvesti u najbliže reciklažno dvorište i besplatno predati.

Mogućnosti:

- ▶ Sakupljanje glomaznog otpada putem spremnika koji se postavljaju na javne površine u određenom vremenu.
- ▶ Odvoz glomaznog otpada na poziv građana, po uvjetima koje je komunalno poduzeće dužno objaviti na svojoj web stranici.

Raspitajte se u vašem komunalnom poduzeću o rasporedu te načinu odvoza glomaznog otpada.

Stare automobilske gume **besplatno** predajte kod vulkanizera, u reciklažnom dvorištu ili nazovite ovlaštenog sakupljača koji će ih doći preuzeti. Popis sakupljača potražite na www.fzoeu.hr

Napravite kompost u svojem domu!

Jeste li znali da i sami možete napraviti najbolje gnojivo za svoje biljke i vrt?

Čak 30 %
ukupnog kućnog
otpada čini
organski otpad.

Komposter možete izraditi sami od drvenih letvica ili možete kupiti spremnik za kompostiranje namjenjen manjim količinama, a koji se može koristiti i na balkonu.

POTREBAN PRIBOR

- + Stara plastična kanta ili metalna kutija, granje, karton, piljevina, zemlja (ili slama, sijeno, lišće).

KOMPOST KORAK PO KORAK

- 1 Probušite rupe na dnu kante ili kutije.
- 2 Na dnu napravite podlogu od granja, kartona i piljevine.
- 3 Na tu podlogu bacajte usitnjene otpatke poput voća, povrća, trave, taloga kave ili vrećica čaja. Ove otpatke pomiješajte s dodatnim granjem, kartonom, piljevinom.
- 4 Kompost namočite vodom, ali pazite da ne bude previše suh ili vlažan.
- 5 S vremena na vrijeme promiješajte ga kako bi mješavina dobila dovoljno kisika i pretvorila se u humus.
- 6 Kompost pokrijte tankim slojem zemlje, sijena, suhe trave ili kartona.
- 7 Znaete da je kompost spreman za upotrebu kad postane tamnosmeđe do crne boje i u njemu ne prepoznajete otpatke koje ste odbacili.

Kompostirati se nikako ne smiju osjemenjeni korovi, lišće oraha, bolesne biljke, ostaci kuhanih jela i proizvodi životinjskog porijekla.

Naviku usvojimo i otpad odvojimo!

---

 www.naviku-usvojimo.hr

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO ZAŠTITE
OKOLIŠA I PRIRODE

FOND ZA ZAŠTITU OKOLIŠA I
ENERGETSKU UČINKOVITOST

**Zajedno
čuvamo okoliš**